

Vergaderjaar 2024–2025

21 501-07

Raad voor Economische en Financiële Zaken

GS

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 januari 2025

Bijgaand treft u het verslag van de Eurogroep en Ecofinraad van 9 en 10 december 2024 in Brussel.

In het verslag wordt uw Kamer tevens geïnformeerd over onderwerpen buiten de agenda van de afgelopen Eurogroep en Ecofinraad. Ten eerste informeer ik u over ontwikkelingen ten aanzien van het richtlijnvoorstel Hoofdhuisbelasting voor mkb-ondernemingen (HOT). Ten tweede doe ik verslag van de ontwikkelingen inzake de digitale euro, conform de eerdere toezegging hierover aan de Tweede Kamer. Ten derde ga ik in op de bevindingen van de Europese Rekenkamer, conform de toezegging bij het Commissiedebat Eurogroep/Ecofinraad op 4 december jl. Ten vierde informeer ik uw Kamer over het statement over de herziening van de richtlijn tabaksaccijns, dat Nederland op 9 december met 15 andere lidstaten heeft uitgebracht. Ten vijfde geef ik een reactie op het ESB-artikel «Systeemrisico's banken en verzekeraars hoger dan gedacht», conform de toezegging bij het Commissiedebat Eurogroep/Ecofinraad op 4 december jl. Ten zesde informeer ik uw Kamer over het op 4 december jl. bereikte Raadsakkoord over Financial Data Access (FIDA), de verordening die beoogt een kader te creëren waarbinnen klanten van financiële instellingen hun financiële data gecontroleerd kunnen laten delen.

Verder zend ik uw Kamer ter informatie een non-paper over e-commerce-zendingen, dat Nederland heeft ingebracht in de onderhandelingen over het nieuwe Douanewetboek. Naar verwachting zullen de discussies in de Raad in de eerste helft van 2025 worden afgerond. E-Commerce is voor Nederland een belangrijk onderdeel van het nieuwe Douanewetboek, vanwege het groot aantal het groot aantal e-commerce zendingen dat dagelijks Nederland binnenkomt uit niet-EU landen. De voorstellen kunnen volgens Nederland echter leiden tot een nog grotere stijging van het aantal e-commercezendingen, waarmee het toezicht op deze stroom door Douane en markttoezichtautoriteiten moeilijker wordt. In het non-paper stelt Nederland voor om in de douaneregelgeving geen

vereenvoudigen toe te staan voor deze e-commercestroom, zodat deze niet aantrekkelijker wordt. Om individuele pakketten te ontmoedigen en het bulk te stimuleren stelt Nederland voor om deze vereenvoudigingen niet toe te staan voor de invoer van individuele pakketten, maar uitsluitend te implementeren voor pakketten die vanuit douane-entrepots in de EU aan consumenten worden geleverd. Nederland heeft dit non-paper ingebracht in de onderhandelingen voor het nieuwe Douane-wetboek van de EU.

Tot slot zend ik u een non-paper ten behoeve van een mogelijke herziening van het macroprudentiële raamwerk voor banken. Dit betreft het Europese raamwerk met de regels voor buffers om systeemrisico's te beperken. De Europese Commissie overweegt een herziening van het macroprudentiële raamwerk voor banken. Op 10 oktober 2024 heeft op initiatief van de Europese Commissie een expertbijeenkomst plaatsgevonden om over dit onderwerp te spreken. Daarnaast verzamelt de Europese Commissie input. Naar aanleiding hiervan heeft mijn ministerie, samen met De Nederlandsche Bank (DNB), een non-paper opgesteld. Het non-paper pleit voor meer harmonisatie van regelgeving voor banken. Het ziet op een belangrijk onderwerp uit het macroprudentiële raamwerk, te weten de kapitaalbuffer die wordt opgebouwd in goede tijden en vervolgens kan worden vrijgegeven bij schokken (de «contracyclische kapitaalbuffer»). Nederland benadrukt in het non-paper het belang om de bruikbaarheid van deze buffer ten tijde van schokken te vergroten. Het non-paper zet in op het (vroegtijdig) opbouwen van deze buffer in een standaard risico-omgeving (de zogeheten *positive neutral rate* (PNR)). Dat gebeurt in Nederland en ongeveer de helft van de Europese lidstaten al, maar nog niet overal. De voorgestelde veranderingen in het non-paper beogen op deze manier het gelijke speelveld voor Europese banken te verbeteren, op een manier die de financiële stabiliteit waarborgt. De komende periode zal gebruikt worden om het non-paper onder de aandacht te brengen bij de Commissie en lidstaten om zo bredere steun te vergaren voor de Nederlandse zienswijze.

De Minister van Financiën,
E. Heinen

Eurogroep in inclusieve samenstelling

Internationaal economische dialoog met het Verenigd Koninkrijk (VK)

In de Eurogroep heeft een gedachtewisseling plaatsgevonden met de Britse Minister van Financiën (*Chancellor of the Exchequer*), Rachel Reeves. Het was de eerste keer dat een Minister van het VK aansloot in de Eurogroep sinds de Brexit. In haar bijdrage benadrukte de Chancellor de constructieve houding van het VK ten aanzien van nauwere samenwerking met de EU. Ze lichtte toe dat hoewel het VK ervoor heeft gekozen de EU te verlaten, de huidige regering het mandaat heeft om de sterke relaties met de EU te herstellen. De Chancellor benadrukte het belang van duurzame economische groei, concurrentievermogen en samenwerking met de EU en internationale partners zoals de VS en China, mede in het licht van geopolitieke spanningen en klimaatverandering. Ze hield verder een pleidooi voor een sterke, pragmatische relatie tussen het VK en de EU, gebaseerd op vertrouwen en open handel. Zij gaf aan verdere ruimte voor samenwerking met de EU te zien op onder andere het gebied van defensie en aanbestedingen voor onderzoek en innovatie. Ook bij de steun voor Oekraïne zouden het VK en de EU nauw moeten samenwerken. Ze lichtte tot slot enkele uitdagingen toe waar het VK voor staat, waaronder vergrijzing en de gevolgen voor de overheidsfinanciën, en de noodzaak voor hervormingen. Open markten en internationale samenwerking, waaronder met de NAVO, G7/G20 en internationale financiële instellingen, zijn volgens de Chancellor essentieel voor de welvaart en mondiale stabiliteit.

Lidstaten reageerden overwegend positief op de inbreng van de Chancellor en benadrukten het belang van een nauwe band tussen de EU en het VK. Meerdere lidstaten, waaronder Nederland, onderstreepten het belang van samenwerking in de steun voor Oekraïne. Daarnaast noemden lidstaten klimaatverandering, defensie en energie als belangrijke dossiers waar coördinatie met het VK over plaats zou kunnen vinden. Enkele lidstaten noemden ook het afronden van de onderhandelingen voor Pijler 1 in OESO-verband als prioriteit. Nederland wees op het belang van samenwerking tegen de achtergrond van de groeiende economische fragmentatie wereldwijd, de behoefte aan private investeringen door afnemende productiviteitsgroei en benadrukte de gedeelde uitdagingen zoals de energietransitie, veiligheid en het mitigeren van de impact van een vergrijzende bevolking. Daarnaast merkte Nederland ook op dat er van heronderhandelen van de Brexit geen sprake kan zijn.

Eurogroep in reguliere samenstelling

Gedachtewisseling over de macro-economische ontwikkelingen in de eurozone, inclusief IMF Artikel IV-missie

De Eurogroep wisselde van gedachten over de huidige macro-economische ontwikkelingen in de eurozone en ontving een terugkoppeling van het IMF bezoek aan de eurozone in het kader van de jaarlijkse *Euro Area Policies*-missies. Het IMF lichtte toe dat de middellange-termijn-vooruitzichten voor de EU worden beïnvloed door geo-economische fragmentatie en onzekerheid. Verkrapping van zowel monetair als begrotingsbeleid zijn nodig om houdbaarheid van publieke schulden te waarborgen. De EU moet productiviteitsgroei bevorderen, mede in het licht van de productiviteitsverschillen met de VS. De oorzaken hiervan liggen in de grote Amerikaanse binnenlandse markt, schaalvoordelen, en

toegang tot risicokapitaal, wat in de EU ontbreekt door een financieringsstelsel dat nog sterk leunt op banken. Om deze kloof te dichten, moet de EU de interne markt versterken, handelsbelemmeringen verminderen en kapitaalmarkten ontwikkelen, vooral door meer risico- en durfkapitaal beschikbaar te stellen. Daarnaast zijn een stabiele, goed gekapitaliseerde bankensector en een geïntegreerde Europese energie- en arbeidsmarkt nodig. De EU zou industrieel beleid alleen moeten toepassen op EU-niveau en wanneer er sprake is van marktfalen. Het IMF moedigt aan om het volgend Meerjarig Financieel Kader (MFK) sterker te richten op publieke goederen, waaronder energieveiligheid en klimaat, en om de prestatiegerichte component van het MFK te vergroten. Tot slot ziet het IMF het sluiten van het handelsakkoord Mercosur als een gunstig teken. De oproep van het IMF is om te zorgen voor maatregelen die in lijn zijn met de afspraken van de Wereldhandelsorganisatie.

In reacties benadrukten de ECB en het ESM het belang van implementatie van Bazel III-standaarden, de ontwikkeling van een Europese geïntegreerde kapitaalmarkt, het opbouwen van begrotingsbuffers en versterking van de interne markt. Enkele lidstaten onderschreven het pleidooi voor een MFK dat sterker gericht wordt op publieke goederen.

Beoordeling van de ontwerpbegrotingsplannen van de lidstaten van de eurozone

De Eurogroep sprak over de ontwerpbegrotingen voor 2025 die een meerderheid van de eurolanden medio oktober hebben ingediend bij de Europese Commissie (de Commissie) en de opinies van de Commissie over deze ontwerpbegrotingen (*Draft Budgetary Plan*, DBP), die op 26 november jl. zijn gepubliceerd. Verschillende lidstaten gaven een toelichting op nationale omstandigheden. Duitsland lichtte toe dat de minderheidsregering de begroting voor 2025 waarschijnlijk niet voor de jaarwisseling zal afronden, maar dat de Grondwet ruimte biedt om noodzakelijke uitgaven te blijven doen. Frankrijk gaf aan dat ondanks dat er nog geen begroting voor 2025 door het parlement is aangenomen, de regering zich committeert aan naleving van de herziene Europese begrotingsregels. Nederland gaf een reactie op de opinie van de Commissie dat Nederland onvoldoende doet om een overheidstekort van lager dan 3% bbp en een schuld onder de 60% bbp op de middellange termijn te borgen. Nederland wees erop dat het tekort en de schuld zich momenteel binnen de Europese referentiewaarden bevinden en onderschreef het belang om dat ook op middellange termijn zo te houden. Nederland sprak tot slot de verwachting uit dat de Commissie zal toezien op de juiste implementatie van de Europese begrotingsregels.

De Eurogroep heeft een verklaring¹ aangenomen over de ontwerpbegrotingen 2025. In de verklaring wordt beschreven dat de economie van de eurozone de afgelopen jaren ondanks uitdagende omstandigheden veerkrachtig bleek. De verwachting is dat economische groei zich in een gematigd tempo zal herstellen, aangezien positieve werkgelegenheidsgroei en verbeterde financieringsomstandigheden de consumptie en investeringen ondersteunen. Verder beschrijft de verklaring dat de licht verkrappende geaggregeerde begrotingspositie van de eurozone in 2025 gepast is gezien de hoge tekorten en publieke schulden in de eurozone en de noodzaak om het monetair beleid te ondersteunen. Ten aanzien van de individuele Commissie opinies van de ontwerpbegroting, verwelkomt de Eurogroep de ontwerpbegrotingen die in lijn zijn met de begrotingsaanbevelingen die lidstaten hebben ontvangen in het kader van het Europees

¹ Zie de verklaring van de Eurogroep d.d. 9 december 2024, Eurogroup statement on the draft budgetary plans for 2025 – Consilium

semester. In de verklaring worden lidstaten met ontwerpbegrotingen die risico's op naleving vertonen opgeroepen om indien nodig actie te ondernemen. De Eurogroepverklaring onderschrijft daarnaast het belang van effectieve implementatie van het herzien Europees begrotingsraamwerk.

Tot slot lichtte de voorzitter van de Eurogroep toe dat onder de nieuwe begrotingsregels het Europees Parlement de voorzitter van de Eurogroep uit kan nodigen voor een dialoog over uitvoering van de begrotingsregels. De voorzitter van de Eurogroep deed de toezegging om over deze dialogen verslag uit te brengen aan de Eurogroep.

Ecofinraad

Hervormingspakket Douane-unie

De Ecofinraad besprak de voortgangsrapportage over de onderhandelingen met betrekking tot hervorming van de Douane-unie. De Commissie gaf aan dat zij graag ziet dat de Raad overeenstemming bereikt ten behoeve van een triloog onder het Pools voorzitterschap van de Raad van de EU. Daarbij erkende de Commissie dat e-commerce vandaag de dag al een probleem is en zal in het voorjaar van 2025 met een Mededeling te komen waarin een aanpak op meerdere beleidsterreinen wordt voorgesteld. Meerdere lidstaten steunden het voorstel. Vooral het agentschap en de data-hub kregen brede steun. Deze landen gaven aan graag voortgang in het proces te zien, waarbij een voortvarende aanpak van e-commerce als belangrijk werd beschouwd.

Nederland benadrukte dat er geen vereenvoudigingen moeten worden doorgevoerd die de groei van e-commerce, met name individuele pakketten, nog verder zouden aanmoedigen. Tegelijkertijd pleitte Nederland ervoor vereenvoudigingen toe te passen bij bulkimport, omdat dit beter controleerbaar is. Een enkele lidstaat uitte kritiek op het voorstel van de Commissie, met name vanwege de vrees voor toenemende kosten en lasten voor het bedrijfsleven.

Herziening van de energibelasting richtlijn

De Ecofinraad sprak over de herziening van de richtlijn energibelastingen (ETD). Een groot deel van de lidstaten gaf aan dat de tekst in algemene zin in goede richting gaat, hoewel verder technisch werk noodzakelijk werd geacht. Enkele lidstaten, waaronder Nederland, gaven aan zorgen te hebben over de behandeling van luchtvaart en gaven te kennen de tekst hierop nog onvoldoende te vinden.

Het voorzitterschap concludeerde dat een meerderheid van lidstaten de richting van het compromis kan steunen, maar dat verder technisch werk voor afronding van het pakket nodig is. Het voorzitterschap noemde ook dat sommige lidstaten meer ambitie wilden op milieuvlak, maar andere landen juist weer meer flexibiliteit wilden vanwege hun geografische kenmerken of zorgen over het concurrentievermogen.

Jaarverslag Europese Rekenkamer over de uitvoering van de begroting van de Europese Unie voor het begrotingsjaar 2023

De Europese Rekenkamer (ERK) presenteerde in de Ecofinraad het jaarverslag over de EU-begroting 2023. De presentatie van het jaarverslag is voor de Raad het startpunt van de dechargeprocedure. De voorzitter gaf een presentatie van het jaarverslag, langs inhoudelijke lijnen zoals gedeeld in de geannoteerde agenda. Een viertal lidstaten waaronder

Nederland sprak de teleurstelling uit over het hoge foutenpercentage, en stelden dat de Unie meer moet doen om deze terug te dringen.

Op basis van het jaarverslag stelt de Raad ieder jaar Raadsaanbevelingen op voor het Europees Parlement, dat decharge verleent aan de Europese Commissie over de uitvoering van de Europese begroting. In januari 2025 starten de inhoudelijke en technische besprekingen in het ambtelijke Begrotingscomité, die resulteren in een dechargeadvies van de Raad aan het Europees Parlement. De Ecofinraad beslist, waarschijnlijk in maart 2025, met gekwalificeerde meerderheid over het dechargeadvies.

Onder het kopje «Overig» in dit verslag ga ik nader in op de bevindingen van de Europese Rekenkamer, zoals toegezegd aan de Kamer bij het Commissiedebat Eurogroep/Ecofin 4 december jl.

Implementatie van het Europees begrotingsraamwerk

De Commissie gaf een presentatie over de aanbevelingen aan de Raad ten aanzien van de budgettaire-structurele plannen voor de middellange termijn en de correctie van buitensporige tekorten. De Raadsaanbevelingen zullen in de Ecofinraad van januari ter goedkeuring voorliggen.

In de discussie hadden enkele lidstaten opmerkingen bij de Commissiebeoordeling van hun budgettaire-structurele plan. Een lidstaat pleitte voor meer flexibiliteit en ruimte voor landspecifieke kwesties in het komende jaar. Meerdere lidstaten, waaronder Nederland, benadrukten de noodzaak van nauwgezette implementatie van de regels, waarbij een lidstaat ook het belang benadrukte van een consistente toepassing van buitensporigtekortprocedures. Nederland gaf een toelichting bij het eigen budgettaire-structureel plan en stelde de beoordeling van de Commissie te kunnen onderschrijven, waarin wordt gewezen op het belang van het borgen van een tekort en schuld binnen de Europese referentiewaarden op de middellange termijn. Tegelijk wees Nederland erop dat het tekort en de schuld zich momenteel binnen de Europese referentiewaarden bevinden. Een uitgebreide appreciatie van de aanbevelingen aan de Raad voor het vaststellen van de uitgavenpad onder de Europese begrotingsregels is op 20 december jl. aan de Kamer gezonden.²

Economisch herstel in Europa: Implementatie van de Herstel- en Veerkrachtfaciliteit (HVF) en uitvoeringsbesluiten van de Raad onder het HVF

De Ecofinraad stond stil bij de stand van zaken ten aanzien van de Herstel- en Veerkrachtfaciliteit (HVF) en stemde in met de (technische en niet-controversiële) aanpassingen aan de Herstel- en Veerkrachtplannen (HVP's) van België, Denemarken, Slovenië en Zweden. Dit brengt de uitbetalingen op 42% van het totale Herstelfonds, met een uitbetaling van 300 miljard euro aan 26 lidstaten eind 2024. De Commissie benadrukte de noodzaak om de druk op de uitvoering te behouden en benadrukte het belang dat lidstaten zich blijven committeren aan de plannen. De Europese Centrale Bank (ECB) publiceerde recent een rapport over de impact van de HVF op de eurozone-economie, waarbij werd aangegeven dat de verwachte impact neerwaarts is bijgesteld, deels door vertraging in de uitvoering van de plannen. Desondanks benadrukte de ECB dat investeringen en structurele hervormingen nog steeds een positieve bijdrage aan het bruto binnenlands product zullen leveren.

² Kamerstukken II, 2024–2025, 21 501-07, nr. 2085 en <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2024/12/20/kamerbrief-kabinetsinzet-implementatie-europees-begrotingsraamwerk-stabiliteits-en-groeipact>

Economische en financiële impact van de Russische agressie-oorlog tegen Oekraïne

De Ecofinraad wisselde van gedachten over de economische en financiële impact van de Russische agressie tegen Oekraïne en de opvolging van het politieke G7-akkoord om USD 50 mld. aan *Extraordinary Revenue Accelerated*-leningen te verschaffen aan Oekraïne voor het eind van 2024. Een aanzienlijk aantal lidstaten benadrukte het belang van het blijven ondersteunen van Oekraïne. Daarnaast riepen meerdere lidstaten, waaronder Nederland op tot een spoedig akkoord over een 15de sanctiepakket. Ook onderstreepten meerdere lidstaten, waaronder Nederland, het belang van een 16de pakket, waarbij de nadruk zou moeten liggen op het adresseren van de Russische energie-infrastructuur.

Ecofin-rapport voor de Europese Raad voor fiscale vraagstukken

Tijdens de Ecofinraad is het Ecofin-rapport voor fiscale vraagstukken als hamerstuk aangenomen. In dit rapport wordt zoals gebruikelijk een stand van zaken gegeven van alle lopende ontwikkelingen. Er is geen bespreking geweest tijdens de Ecofinraad.

Overig

Ontwikkelingen ten aanzien van het richtlijnvoorstel Hoofdhuisbelasting voor mkb-ondernemingen (HOT)

Na een aantal besprekingen heeft het Hongaars voorzitterschap geconcludeerd dat het richtlijnvoorstel Hoofdhuisbelasting voor mkb-ondernemingen³ (HOT) niet op steun van de lidstaten kan rekenen, vanwege verschillende fundamentele bezwaren tegen dit voorstel. Het is daarom niet aannemelijk dat nog verder over dit voorstel zal worden gesproken. Verschillende lidstaten hebben aangegeven dat het wel nuttig kan zijn om een bredere analyse te maken over de manier waarop mkb-ondernemingen het best kunnen worden ondersteund. Het inkomend Pools voorzitterschap zal daarom verder verkennen of er andere mogelijkheden zijn op fiscaal gebied om een lastenreductie voor mkb-ondernemingen te bewerkstelligen.

Voortgang op de onderhandelingen over de digitale euro

Voortgang in de Raad afgelopen half jaar en vooruitblik

Op verzoek van de Kamer⁴ informeer ik de Kamer maandelijks over relevante ontwikkelingen in de onderhandelingen rond de digitale euro. Bij deze wordt u geïnformeerd over de huidige stand van zaken en krijgt u een vooruitblik op het Poolse voorzitterschap.

Tijdens het Hongaarse voorzitterschap zijn er drie raadswerkgroepen geweest over de voorstellen voor een digitale euro. Tijdens de raadswerkgroep van september jl. werd gesproken over het gebruik van een digitale euro buiten de eurozone en over het waarborgen van de privacy bij het gebruik van de digitale euro. Nederland pleit voor het hoogste niveau van privacy en ziet hierin een belangrijke rol voor de *offline* variant van een digitale euro, die wat Nederland betreft beschikbaar moet zijn vanaf het moment dat een digitale euro voor het eerst wordt uitgerold. In oktober jl.

³ Richtlijnvoorstel tot vaststelling van een belastingstelsel voor micro-, kleine en middelgrote ondernemingen volgens de regels van de lidstaat van het hoofdkantoor en tot wijziging van Richtlijn 2011/16/EU, COM(2023) 528.

⁴ Conform een brief van de Commissie Financiën van 23 juni 2023 (2023Z11757)

werd in een raads werkgroep stilgestaan bij het compensatiemodel, de regulering van bepaalde vergoedingen tussen betrokken partijen bij een mogelijke digitale euro. Nederland hecht waarde aan een proportionele kostenverdeling tussen betaaldienstverleners, winkeliers en het Eurosysteem, waarin ook aandacht is voor verschillen in de betaalinfrastructuur tussen landen. Tijdens de raads werkgroep van november jl. is gesproken over de aanhoudingslimieten: de hoeveelheid digitale euro's die gebruikers per persoon aan kunnen houden bij een eventuele invoering. Nederland heeft zich uitgesproken voor het vaststellen van de aanhoudingslimiet door de ECB binnen een kader dat in de verordening wordt vastgelegd. Zo moet het niet mogelijk zijn voor de ECB om de aard en rol van de digitale euro binnen het Europese betalingsverkeer fundamenteel te veranderen, zonder dat de verordening daarvoor wordt gewijzigd.

De onderhandelingen zullen onder het Poolse voorzitterschap van de Raad worden voortgezet. Naar verwachting zal er maandelijks een raads werkgroep plaatsvinden. Daarnaast zal ook het Europees Parlement binnenkort waarschijnlijk verder gaan met het behandelen van de wetsvoorstellen, met een nieuwe rapporteur. Aangezien er over verschillende onderwerpen nog verder moet worden gesproken in de Raad, lijkt een akkoord in de Raad onder Pools voorzitterschap optimistisch. Pas als de Raad en het Europees Parlement ieder een akkoord over de wetsvoorstellen hebben bereikt, start de triloog tussen Raad, Europees Parlement en Commissie. Mocht er in de triloog een akkoord worden bereikt, dan dient de Raad op basis van een gekwalificeerde meerderheid over dit akkoord te besluiten. Pas daarna kan de ECB besluiten tot uitgifte van een mogelijke digitale euro.

Voortgang bij de ECB

Terwijl de raadsonderhandelingen lopen, bevindt het werk van de ECB zich in de voorbereidingsfase voor de mogelijke komst van een digitale euro. Zo is de *Rulebook Development Group* van de ECB bezig met de voorbereiding van een *rulebook* voor de digitale euro, waarin standaarden en procedures worden vastgelegd voor de eventuele uitrol van de digitale euro. Daarnaast is de ECB in gesprek met marktpartijen om onderdelen van de mogelijke digitale euro betaalinfrastructuur te ontwerpen en/of te bouwen. De huidige voorbereidingsfase loopt af in november 2025. Ik hecht eraan te noemen dat de ECB niet over kan gaan tot invoering van een digitale euro voordat een verordening in werking is getreden.

Bevindingen Europese Rekenkamer over begrotingsjaar 2023

In het Commissiedebat Eurogroep/Ecofinraad op 4 december jl. is toegezegd om in een brief aan de Kamer in te gaan op de bevindingen van de Europese Rekenkamer (ERK) over het begrotingsjaar 2023. Hierbij wordt aan deze toezegging gestand gedaan.

In lijn met eerdere jaren oordeelt de ERK dat de ontvangsten in de EU-begroting 2023 wettig en regelmatig waren. Over de uitgaven heeft de ERK echter wederom een afkeurend oordeel afgegeven. Het gemiddelde foutenpercentage (onrechtmatigheden) schat de ERK in op 5,6%. Dit is opnieuw boven de door de ERK gehanteerde norm van 2% en een verslechtering (in 2022 ging het om 4,2%). Met name de uitgaven met een hoog risico, waarbij sprake is van vergoedingen op basis van declaraties (ten opzichte van bijvoorbeeld het toekennen van subsidies), kennen een relatief hoog foutenpercentage. Dit is vooral te wijten aan het gestegen foutenpercentage bij cohesie van 6,4% in 2022 naar 9,3% in 2023. Dergelijke uitgaven zijn vaak omgeven door complexe regels voor het

ontvangen en aanvragen van deze vergoedingen. Het hoge foutenpercentage onderstreept het belang van toegankelijke en transparante regelgeving.

Nederland zal zich blijven inzetten voor een betere verantwoording van EU-uitgaven. Het oordeel en de bevindingen van de ERK spelen een belangrijke rol tijdens de standpuntbepaling ten aanzien van de aanname van Raadsaanbevelingen voor decharge. In eerdere jaren heeft Nederland zich doorgaans kritisch opgesteld in de discussie over de Raadsaanbevelingen voor decharge. De Raadsaanbevelingen waren volgens Nederland in het verleden onvoldoende in lijn met het oordeel van de ERK, wat meestal resulteerde in een tegenstem voor de aanname van de Raadsaanbevelingen. Nederland zal zich inzetten voor Raadsaanbevelingen die de conclusies van de ERK voldoende reflecteren. De Kamer wordt te zijner tijd geïnformeerd over de inhoud van de Raadsaanbevelingen over de decharge en het uiteindelijke oordeel van het kabinet hierover.

Statement herziening richtlijn tabaksaccijns

Op 9 december heeft Nederland met 15 andere lidstaten een statement over herziening van de richtlijn tabaksaccijns uitgebracht.⁵ In het statement vragen de lidstaten aan de Commissie om begin 2025 met een voorstel tot herziening van de richtlijn tabaksaccijns te komen. De herziening is nodig om nieuwe tabaksproducten en -alternatieven te kunnen belasten met accijns en de doelen van de richtlijn, zoals eerlijke mededinging, goede werking van de interne markt, een hoog niveau van gezondheidsbescherming en het tegengaan van belastingfraude te kunnen blijven bewerkstelligen.

Reactie ESB-artikel «Systeemrisico's banken en verzekeraars hoger dan gedacht»

Naar aanleiding van de publicatie van het artikel «Systeemrisico's banken en verzekeraars hoger dan gedacht» in het tijdschrift ESB⁶, heb ik uw Kamer toegezegd in te gaan op de vraag of er zorgen zouden moeten zijn over de kapitaalbuffers van Europese banken, in het licht van hun blootstelling aan bedrijfsobligaties.⁷

In het artikel maken de auteurs een schatting van de mate waarin bedrijfsobligaties op de balans van banken, verzekeraars, pensioenfondsen en beleggingsfondsen bovengemiddeld blootstaan aan systematische risico's bij een gegeven kredietbeoordeling.⁸ De auteurs schrijven dat kapitaalratio's lager zouden zijn als die risico's volledig zouden zijn meegenomen, terwijl het risico op grootschalige verkopen van bedrijfsobligaties juist groter is. Volgens de auteurs zouden de gemiddelde kapitaalratio's van Europese banken een kleine 7% lager zijn als rekening gehouden zou worden met dit effect. De weergegeven impact verschilt per land, afhankelijk van de balans van de financiële instellingen: in Nederland zou het gaan om een verlaging van 4%, vergeleken met zo'n

⁵ Zie de website van de Rijksoverheid d.d. 9 december 2024, Statement herzien richtlijn tabaksaccijns | Publicatie | Rijksoverheid.nl

⁶ Boermans en Van der Kroft (2024), Systeemrisico's banken en verzekeraars hoger dan gedacht, *ESB*, 109(4839), 21 november 2024. Dit ESB-artikel is een samenvatting van een uitgebreidere Engelstalige publicatie: Boermans en Van der Kroft (2024), Capital regulation induced reaching for systematic yield: Financial instability through fire sales, *Journal of Banking and Finance* 158.

⁷ Commissiedebat Eurogroep/Ecofinraad 4 december 2024.

⁸ Hiervoor vergelijken ze marktmaatstaven voor het risico op faillissement met kredietbeoordelingen.

7–8% in lidstaten als Italië, Portugal, Spanje en Ierland, terwijl kapitaalratio's van Franse banken juist 4% hoger zouden zijn.

Ik verwelkom studies die meer licht schijnen op het regelgevend kader voor banken en de uitwerking daarvan in de praktijk. Tegelijkertijd schetst het artikel in ESB geen totaalbeeld als het gaat om de weerbaarheid van Europese banken. Bovenop de algemene minimum kapitaalvereisten legt de toezichthouder namelijk ook bankspecifieke eisen op, voor risico's die onvoldoende worden gereflecteerd in de algemene eisen. Daarbovenop moeten banken voldoen aan macroprudentiële buffers, die juist bedoeld zijn om systeemrisico's te adresseren die niet worden gereflecteerd in de andere kapitaalvereisten. Daardoor baren de uitkomsten van de onderzoekers mij op dit moment geen zorgen.

Raadsakkoord Financial Data Access (FIDA)

Op 28 juni 2023 deed de Europese Commissie het voorstel voor de verordening *Financial Data Access* (FIDA), die beoogt een kader te creëren waarbinnen klanten van financiële instellingen hun financiële data gecontroleerd kunnen laten delen. Dit heeft als doel om innovatie te stimuleren, terwijl tegelijkertijd de privacy en bescherming van de klanten en hun data worden gewaarborgd. In de Coreper van 4 december is een Raadsakkoord op FIDA bereikt. In dit voorstel worden financiële instellingen verplicht om op verzoek van de klant hun data te delen met derde partijen (datagebruikers) en met de klant zelf. Voor het delen van deze data moeten financiële instellingen met datagebruikers een systeem van juridische en technische afspraken opstellen. Bij het akkoord wordt rekening gehouden met de kosten voor de sector. Bestaande systemen, zoals mijnpensioenoverzicht.nl, hoeven bijvoorbeeld niet te worden aangepast, en de invoering van FIDA voor de verschillende datacategorieën gebeurt gefaseerd. Daarnaast bevat het akkoord maatregelen voor de bescherming van de klant- en consument. Entiteiten dienen bij hun verzoeken om data en het opzetten van toestemmingsdashboards te handelen in het belang van de klant. Tot slot houdt het akkoord rekening met de concurrentiepositie van financiële instellingen. Om dataconcentratie bij de zes grootste big-techbedrijven te voorkomen, wordt het combineren van FIDA-data met andere data verboden. Dit Raadsakkoord is in lijn met de Nederlandse inzet, zoals beschreven in het BNC-fiche. Naar verwachting zal onder het Pools voorzitterschap in het eerste kwartaal van 2025 de triloofase starten.